

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО, ДЕКОРАТИВНЕ МИСТЕЦТВО, РЕСТАВРАЦІЯ

УДК 7.072.2:7.036.1

Цитування:

Афоніна О. С. Міждисциплінарний підхід як основа методології дослідження проблематики реалістичного живопису. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2024. № 1. С. 150–155.

*Афоніна Олена Сталівна,
доктор мистецтвознавства,
професор, професор кафедри
мистецтвознавчої експертизи Національної
академії керівних кадрів культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0003-1627-6362>
oafonina@dakkim.edu.ua*

Afonina O. (2024). Interdisciplinary Approach as a Basis for the Methodology of Researching the Problems of Realist Painting. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 1, 150–155 [in Ukrainian].

МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА МЕТОДОЛОГІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМАТИКИ РЕАЛІСТИЧНОГО ЖИВОПИСУ

Мета роботи полягає в обґрунтуванні методологічного принципу дослідження живопису реалізму на прикладі аналізу картини українського художника Юрія Камишного. **Методологія дослідження** поєднала сукупність загальнотеоретичних (аналіз і систематизація матеріалу, теоретичне узагальнення та метод дедукції) і спеціальних наукових методів (термінологічний, метод аналогій, мистецтвознавчий аналіз, іконографічний метод). **Наукова новизна дослідження** переконує у можливості та перевагах застосування міждисциплінарного підходу щодо розкриття специфіки реалістичного живопису. Обґрунтовано залежність аналізу передумов виникнення і причин реалізації реалізму в кожній мистецькій епосі, умов його розвитку у добу класичної і посткласичної соціокультурної парадигми. Зміст поняття «реалізм» розкрито крізь призму гуманітарного знання, зокрема, історії, філософії, культурології, етнографії, мистецтвознавства, психології, соціології, що дозволило посилити аналіз творів, виконаних у реалістичній манері реалізму. **Висновки.** На підставі аналізу ряду визначень синонімічних термінів «міждисциплінарність», «міждисциплінарний підхід», наявних в українському науковому дискурсі, обґрунтовано, міждисциплінарність як інтегративний підхід для аналізу творів мистецтва із взаємозв'язками з іншими сферами гуманітарного знання, запозиченнями і використанням інструментарію (схеми, моделі, категорії, поняття). Аналізуючи специфіку реалістичного живопису на прикладі твору українського художника Юрія Камишного «Сонячні пестоші», показано застосування історико-системного методу (як відповідність політичних, соціальних, культурно-мистецьких умов розвитку). Іконографічний метод і мистецтвознавчий аналіз дозволили обґрунтувати скомбінованість пейзажного (сільський пейзаж) і побутового жанрів. Стилiстику картини у манері реалізму XIX століття, для якої характерне зображення елегантності літнього сільського життя з уособленням доби дня (полудень). Тут важливим стало зображення листя дерев, які ніби «втомлені» від палючого сонця. Сонце також представлене з мерехтінням променів на охайно вибіленій хатній стіні. Іконографічний метод дозволив описати сюжет роботи як екстер'єр типового українського сільського житла і подвір'я. Метод узагальнення дозволив представити його домінування у творчості художника-реаліста. Крос-культурний метод застосовано для порівняння сюжетної специфіки картини з сюжетними мотивами зарубіжних художників-реалістів. Метод етнографічного спостереження дозволив переконатися у типовості зображення хати для сільської української місцевості.

Ключові слова: міждисциплінарний підхід, історико-системний, хронологічний метод, методологія дослідження, реалізм, реалістичний живопис, мистецтвознавство, твори реалістичного живопису.

Afonina Olena, Professor, Department of Art Study Expertise, National Academy of Culture and Arts Management
Interdisciplinary Approach as a Basis for the Methodology of Researching the Problems of Realist Painting

The purpose of the study is to substantiate the methodological principle of researching realism painting on the example of analysing a painting by the Ukrainian artist Yurii Kamyshnyi. **The research methodology** combines a set of general theoretical (analysis and systematisation of material, theoretical generalisation and the method of deduction) and special scientific methods (terminological, method of analogies, art historical analysis, iconographic method). **The scientific novelty** of the study convinces of the possibility and advantages of applying an interdisciplinary approach to reveal the specifics of realistic painting. The dependence of the analysis of the prerequisites for the emergence and reasons

for the realisation of realism in each artistic epoch, the conditions of its development in the classical and post-classical socio-cultural paradigm is substantiated. The content of the concept of "realism" is revealed through the prism of humanitarian knowledge, in particular, history, philosophy, cultural studies, ethnography, art history, psychology, sociology, which allowed strengthening the analysis of works performed in the realistic manner of realism. **Conclusions.** Based on the analysis of a number of definitions of the synonymous terms "interdisciplinarity" and "interdisciplinary approach" available in the Ukrainian scientific discourse, interdisciplinarity as an integrative approach to the analysis of works of art with interconnections with other areas of humanitarian knowledge, borrowings and the use of tools (schemes, models, categories, concepts) is substantiated. Analysing the specifics of realistic painting on the example of the work of the Ukrainian artist Yurii Kamyshnyi's "Sun Caresses", the application of the historical and systematic method (as a correspondence to the political, social, cultural, and artistic conditions of development) is shown. The iconographic method and art historical analysis allowed us to substantiate the combination of landscape (rural landscape) and domestic genres. The style of the painting is in the manner of nineteenth-century realism, which is characterised by the depiction of the elegance of summer rural life with the personification of the day (noon). The image of the tree leaves, which seem to be "tired" of the scorching sun, was important here. The sun is also represented with flickering rays on a neatly whitewashed house wall. The iconographic method made it possible to describe the subject of the work as the exterior of a typical Ukrainian rural dwelling and yard. The method of generalisation allowed us to present its dominance in the work of the realist artist. The cross-cultural method was used to compare the plot specifics of the painting with the plot motifs of foreign realist artists. The method of ethnographic observation allowed us to verify the typicality of the image of a hut for the rural Ukrainian countryside.

Keywords: interdisciplinary approach, historical and systematic, chronological method, research methodology, realism, realistic painting, art history, works of realistic painting.

Актуальність теми дослідження. Міждисциплінарність є однією з начасних дослідницьких стратегій в українському мистецтвознавстві, що дає змогу розширювати проблематику досліджень, інтегрувати у єдине ціле методологічну базу й теоретичні знання кількох наук. Крім того, цей підхід розглядається, передусім, як практичний інструмент розробки й апробації нових освітніх програм, які підвищують якість освітніх послуг (І. Нечитайло) [11].

Звертаючись до аналізу проблематики реалістичного живопису, слід відзначити наявність численних дискусій, що виникають навколо поняття «реалізм», неоднозначного його розуміння науковцями (В. Марчак) [9]. Крім того, в українському мистецтвознавстві недостатня увага приділена розвитку сучасного реалістичного живопису за межами України, всебічно не досліджені умови розвитку реалізму у період ХХ-ХХІ ст. у образотворчому мистецтві світу.

Перспектива застосування міждисциплінарного підходу в межах аналізу цього глобального феномену є очевидною, оскільки дозволяє в межах одного дослідження оперувати методами і знаннями кількох наук, що розширює можливості пізнання сутності об'єкту дослідження. Адже відомо, що, наприклад, поняття «реалізм» нерозривно пов'язано з категорією «мімезис», що є об'єктом вивчення естетики. Отже, саме з теоретичних знань цієї філософії мистецтва виникає потреба виокремити свій аспект вивчення.

Здійснення даного дослідження також є актуальним і з огляду на те, що в останні роки

виникли нові виклики у вивченні мистецького спадку попередніх епох в контексті змістовно-образного мистецтвознавчого аналізу творів реалістичного живопису.

Аналіз досліджень і публікацій. Висвітлюючи питання опрацювання проблематики застосування міждисциплінарного підходу у наукових дослідженнях в цілому, слід зазначити що воно активно артикулюється у вітчизняній науці та освіті. Так, В. Докучаєвою обґрунтовано застосування інструментарію цього підходу в процесі трансформації теорії й практики сучасної освіти [2]. Ю. Козловський, І. Козловська та О. Білик запропонували розглядати використання методу дидактичної аналогії в навчальному процесі як засобу інтеграції міждисциплінарних знань [4]. На перетині сфери освіти й економіки цей підхід комплексно охарактеризовано А. Колотом [5], де вченим наголошено на тому, що ця категорія має потенціал у середовищі наукових досліджень та розвитку вищої школи.

Дослідниця О. Реброва вивчала міждисциплінарний підхід для підготовки майбутніх вчителів художнього й гуманітарного фаху [13]. Дослідниця Н. Лоза проаналізувала вплив міждисциплінарного підходу на фахову підготовку майбутніх педагогів з образотворчого мистецтва та діячів декоративно-прикладного й образотворчого мистецтва, де зауважила, що різні види мистецтва сьогодні існують у постійному взаємовпливі [7, 33]. О. Маланчук-Рибак розглядає міждисциплінарний діалог культурології та мистецтвознавства, де привертає увагу до доцільності перегляду

наявних спеціальностей у навчальних закладах гуманітарного профілю [8].

Дослідники М. Протас і Є. Лоссовський описали аспекти культурно-мистецької практики сучасності у контексті міждисциплінарних природничо-наукових досліджень [12]. Науковиця Ю. Трач аналізує такий підхід у сфері візуальних досліджень (візуальної культури) як нової міждисциплінарної галузі, з акцентом на таких найбільш поширених парадигмах, як натуралізм, структуралізм, конструктивізм і феноменологія [14].

Стаття Т. Лесіва «Християнське сакральне мистецтво у контексті міждисциплінарних підходів» присвячена теоретичним аспектам і проблематиці методології при вивченні творів іконопису. Вченим наголошено на тому, що сакральне мистецтво необхідно розглядати не тільки як вузькоспеціалізований напрям мистецтвознавчого аналізу, а й у більш широкому розумінні, із застосуванням комплексу гуманітарних дисциплін [6, 85]. Вектором статті Н. Вергунової є аналіз появи загальнонаукової міждисциплінарної методології та аргументація її актуальності в наш час в артпросторі [1]. Дослідження Ж. Шкляренко спрямоване на опис міждисциплінарного характеру перформансу [15].

Однак, попри таке доволі широке різноманіття наукових досліджень і публікацій, у тому числі, й в річищі культурології та мистецтвознавства, не зафіксовано жодної праці, в якій би було проаналізовано теоретичні й практичні підходи застосування міждисциплінарного підходу при дослідженні проблематики реалістичного живопису.

Мета роботи полягає в обґрунтуванні методологічного принципу дослідження живопису реалізму на прикладі аналізу картини українського художника Юрія Камишного.

Виклад основного матеріалу. Міждисциплінарність як інтегративний підхід, який дає змогу в дослідницькій діяльності виходити за межі однієї дисципліни, до якої належить той чи інший предмет дослідження, цілком відповідає вимогам сучасності щодо всебічності наукових досліджень. А. Колот описує міждисциплінарність у дев'яти векторах, серед яких виокремлюється наступне, найбільш розширене щодо неї як: «...запозичення взаємопов'язаними науками (дисциплінами) як методів, інструментарію, так і отриманих результатів дослідження та постійне звернення до їх теоретичних схем, моделей, категорій, понять» [5, 76]. І. Нечитайло

визначає міждисциплінарність як комбінацію «...парадигм, методів, ідей тощо двох або більше наук, галузей, академічних дисциплін для виконання певних освітніх та/або наукових завдань, які за своєю суттю можуть бути як глобальними так і локальними» [11, 369].

Аналізуючи специфіку реалістичного живопису з огляду на такі визначення міждисциплінарності, слід виокремити ряд наук, методи та підходи яких варто використовувати комплексно, для отримання якісно нових дослідницьких результатів. Це, зокрема, історія, філософія, мистецтвознавство, культурологія, етнографія, психологія, соціологія, семантика.

Дослідник О. Маланчук-Рибак зауважив, що проблема встановлення й розмежування кордонів між гуманітарними науками не є новою [8, 60]. Міждисциплінарний підхід у відношенні проблематики реалізму передбачає, що кожна з цих наук відповідає за своє питання дослідження, але й перебуває у тісному взаємозв'язку з іншими. А в підсумку, результати інтегруються в єдиний науковий продукт, який дає змогу різнобічно характеризувати явище реалізму, де враховано: питання визначення поняття у етимологічному, семантичному контексті, із застосуванням знань із філософії мистецтва (естетики); соціокультурні чинники, що впливають на його розвиток; безпосередньо художній твір, передумови й процес його створення; подальше використання цього твору.

Ознакою міждисциплінарних зв'язків є їхня діалоговість та здатність до синтезу методів з метою підвищення ефективності дослідницької роботи. Але варто зауважити, що необхідною умовою є наукова достовірність. Цього можна досягти завдяки наступним крокам: встановленню об'єкта й предмета дослідження; збереженню його первісних характеристик; розробці комплексної схеми їх наукового аналізу, яка буде сприяти розв'язанню задач дослідження.

Слід охарактеризувати найпоширеніші методи, які є основоположними під час вивчення реалістичного живопису, що залучаються з науки історії. Так, історико-генетичний метод – це «один з основних методів історичного дослідження, який націлений на вивчення генезису (походження, етапів розвитку) конкретних історичних явищ і аналізу причинності змін» [10, 28]. Він досліджує генезу реалістичного живопису крізь призму історії мистецтва від Античності до сьогодення. Історико-системний метод опирається на вивчення політичних,

соціальних, культурно-мистецьких умов розвитку реалізму [3]. Хронологічний метод історичного дослідження слід використовувати для того, щоб представляти зразки живопису у чіткій хронологічній послідовності, що дозволяє відтворити процес зародження, розвитку і сучасної трансформації реалізму.

До методів мистецтвознавчої науки належать мистецтвознавчий аналіз, іконографічний та формально-стилістичний методи, завдяки яким здійснюється фахове вивчення окремих робіт та їхня інтерпретація саме як зразків реалізму. Сюди ж віднесено порівняльний (компаративний) метод, який Т. Лесів відносить до стилістичного напрямку досліджень [6, 85].

У розумінні культурології реалістичний живопис належить до художньої культури. До методів та підходів, які інтерпретують реалізм у живописі, належать крос-культурний метод; системний метод (аналіз реалістичного живопису як загальнокультурного феномену).

Дослідник Ж. Шкляренко запропонував вважати філософію теоретичним та методологічним підґрунтям перформансу [15, 44] – однак, коректною є й інтерпретація творів реалістичного живопису з точки зору філософії. Вони аналізуються як здатність митців та поціновувачів їхніх творів пізнати оточуючий світ художніми засобами й осмислити закони буття. До методів філософії, з огляду на це, класифіковано, зокрема, герменевтику, метафізику, діалектику й догматизм.

Соціологія та реалізм також тісно пов'язані між собою. Наприклад, у роботах митців XIX століття розглядалися питання складного соціального становища окремих верств населення. Тому справедливим є твердження, що такі художні твори є цінними джерелами щодо відображення соціальних процесів. Взаємовплив живопису й психології є очевидним – у цьому випадку психологічні методи виступають на перший план, а твори реалістичного живопису є інструментами вивчення психології людини. Методи семіотики застосовуються щодо тлумачення комплексу символів, смислів, знаків та кодів, наявних у творах.

Дескриптивний підхід, на який опирається етнографічне дослідження, можна використовувати при більш детальному аналізі етнографічного явища, наявного в сюжеті художнього твору, що є особливо актуальним при аналізі, наприклад, робіт художників-реалістів XIX століття, які є цінними

джерелами матеріальної й духовної культури того чи іншого етносу зазначеного періоду.

Використання міждисциплінарного підходу можна прослідкувати на прикладі аналізу твору відомого українського художника Юрія Камишного. У його творчому доробку переважають роботи, виконані в реалістичній манері, з елементами імпресіонізму, наприклад, картина «Сонячні пестощі» (Рис. 1). Картина була написана у 2003 році. Митець працює в техніці олійного живопису та жанрі пейзажу, натюрморту й побутового жанру.

Із мистецтвознавчого ракурсу застосовуються два основоположні методи: мистецтвознавчий аналіз та іконографічний метод. Застосування першого визначає, що в роботі скомбіновано пейзажний (сільський пейзаж) і побутовий жанри, а також, те, що картина виконана в стилістиці реалізму XIX століття. Художник зобразив елегійність літнього сільського життя, уособив пору доби полудень, зобразивши «втомлене» від палючого сонця листя, мерехтіння його променів на охайно вибіленій хатній стіні.

Іконографічний метод дозволяє описати сюжет роботи як відображення екстер'єру типового українського сільського житла і подвір'я. А також, дає змогу стверджувати про його домінування у творчості художника. Оскільки художник часто звертається до подібних сюжетів. На прикладі аналізу творів інших художників (І. Дониц, П. Карнаухов, В. Козюк, Ю. Кутілов, Ю. Пацан, Л. Стебловська, В. Титуленко) виникає припущення про часте використання цих сюжетів у творах українських художників-реалістів.

Крос-культурний метод як один із пріоритетних методів культурології в даному випадку може бути використаний для порівняння специфіки сюжету цього художнього твору з сюжетними мотивами зарубіжних художників-реалістів (наприклад, митців країн Східної та Центральної Європи), для підкреслення превалювання побутового сільського пейзажу в тій чи іншій національній образотворчій реалістичній традиції.

Метод етнографічного спостереження підкріплює уявлення про зображувану хату як таку, яка є типовою для сільської місцевості України (ймовірно, центральної України). Зображення доволі чітко передає атмосферу народного сільського побуту, завдяки введенню в композицію драбини як невід'ємного предмету побуту українців. На передньому плані Юрій Камишний зобразив

загорожу. Цей тин складається із дбайливо вибілених елементів-штахетів. Охайно пофарбовані вікна і щільно завішені штори-«фіранки» справляють враження, що ця садиба належить сільській бабусі, яка тримає своє скромне господарство у цілковитому порядку. Як відомо, така риса притаманна українському менталітету. Господарність характеризує українців як людей, що дбають про своє сьогодення і майбутнє. Вивчення менталітету як народного *філософського* бачення належить до спектру філософської науки і психології.

Рис. 1. Ю. Камішиний, «Сонячні пестоці», картон, олія, 63x47 см, 2003

Отже, на окремих прикладах з аналізу творів мистецтва, можемо зробити висновки про необхідність розвитку практичних навичок володіння міждисциплінарним підходом у студентів мистецьких вищих навчальних закладів. Згадуючи публікації науковців з цього приводу, можемо визначити його як самостійний і один із принципів організації навчального процесу. Для студентів мистецьких навчальних закладів необхідно розширювати практику аналізу творів мистецтва, сучасних артпроцесів саме крізь поєднання різних підходів і методів, що розкривається у міждисциплінарності.

Висновки. На підставі аналізу ряду визначень синонімічних термінів «міждисциплінарність», «міждисциплінарний підхід», наявних в українському науковому дискурсі, обґрунтовано, міждисциплінарність як інтегративний підхід для аналізу творів мистецтва із взаємозв'язками з іншими сферами гуманітарного знання, запозиченнями і використанням інструментарію (схеми, моделі, категорії, поняття). Аналізуючи специфіку реалістичного живопису на прикладі твору українського художника Юрія

Камишного «Сонячні пестоці», показано застосування історико-системного методу (як відповідність політичних, соціальних, культурно-мистецьких умов розвитку). Іконографічний метод і мистецтвознавчий аналіз дозволили обґрунтувати скомбінованість пейзажного (сільський пейзаж) і побутового жанрів. Стилiстику картини у манері реалізму ХІХ століття, для якої характерне зображення елегантності літнього сільського життя з уособленням доби дня (полудень). Тут важливим стало зображення листя дерев, які ніби «втомлені» від палючого сонця. Сонце також представлене з мерехтінням променів на охайно вибіленій хатній стіні. Іконографічний метод дозволив описати сюжет роботи як екстер'єр типового українського сільського житла і подвір'я. Метод узагальнення дозволив представити його домінування у творчості художника-реаліста. Крос-культурний метод застосовано для порівняння сюжетної специфіки картини з сюжетними мотивами зарубіжних художників-реалістів. Метод етнографічного спостереження дозволив переконатися у типовості зображення хати для сільської української місцевості.

Література

1. Вергунова Н. Передумови виникнення міждисциплінарності в мистецтвознавстві та дизайні. *Культура і сучасність : альманах*. 2020. № 2. С. 109–113.
2. Докучаєва В. Міждисциплінарність як ознака якісних змін у галузі освіти. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*. 2022. Вип. 37. С. 112–115.
3. Клековкін О. Ю. Мистецтво: Методологія дослідження: метод. посіб. Київ: Фенікс, 2017. 144 с.
4. Козловський Ю., Козловська І., Білик О. Використання методу аналогії як засобу інтеграції міждисциплінарних знань. *Педагогічні науки: теорія та практика*. 2021. Вип. 3 (39). С. 32–38.
5. Колот А. М. Міждисциплінарний підхід як домінанта розвитку економічної науки та освітньої діяльності. *Соціальна економіка*. 2014. № 1–2. С. 76–83.
6. Лесів Т. В. Християнське сакральне мистецтво у контексті міждисциплінарних підходів. *Науковий вісник Закарпатського художнього інституту*. 2012. № 2. С. 84–92.
7. Лоза Н. А. Міждисциплінарний підхід у підготовці майбутніх вчителів образотворчого мистецтва та фахівців образотворчого та декоративного мистецтва: взаємовплив живопису та художнього ткацтва. *Декоративно-прикладне мистецтво в національній системі художньо-педагогічної освіти : сучасний досвід і перспективи* : тези доповідей І Всеукр. наук.-практ. конф., 18–19 бер. 2021 р. Одеса : ДЗ «Південноукр.

нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського» (Астропринт), 2021. С. 33–35.

8. Маланчук-Рибак О. Культурологія і мистецтвознавство: наукові статуси та взаємовпливи. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2016. Вип. 29. С. 58–70.

9. Марчак В. Про малярство. Львів: Видавництво ФОП Стебеляк, 2018. 264 с.

10. Нестеренко П.О. Методологія історико-психологічного дослідження психологічних ідей М. Грота (1852–1899). *Габітус*. 2022. Вип. 38. С. 25–31.

11. Нечитайло І. С. Міждисциплінарність як основа розвитку сучасного університету та його освітніх програм. *Шлях успіху і перспективи розвитку (до 26 річниці заснування Харківського національного університету внутрішніх справ)* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 20 листоп. 2020 р. Харків : ХНУВС, 2020. С. 369–372.

12. Протас М., Лоссовський Є. Аспекти сучасної культурно-мистецької практики у просторі міждисциплінарних природничо-наукових досліджень. *Сучасне мистецтво*. 2004. № 1. С. 97–116.

13. Реброва О. Феноменологія міждисциплінарності та умови її застосування в підготовці майбутніх учителів художніх та гуманітарних спеціальностей. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка*. 2018. № 3. С. 49–56.

14. Трач Ю. В. Міждисциплінарність візуальних досліджень. *Гуманітарні студії НАКККіМ*: матер. Міжнар. наук.-теорет. конф., м. Київ, 23 листоп. 2017 р. Київ : НАКККіМ, 2017. С. 249–251.

15. Шклярченко Ж. В. Міждисциплінарний характер перформансу. *Science Review*. 2018. Вип. 5 (12). С. 44–46.

References

1. Verhunova, N. (2020). Prerequisites for the Emergence of Interdisciplinarity in Art History and Design. *Culture and Modernity*, 2, 109–113 [in Ukrainian].

2. Dokuchaieva, V. (2022). Interdisciplinarity as a Sign of Qualitative Changes in the field of Education. *Scientific Notes of the International Humanitarian University*, 37, 112–115 [in Ukrainian].

3. Klekovkin, O. Y. (2017). *Art: Research Methodology*. Kyiv [in Ukrainian].

4. Kozlovskyi, Yu., Kozlovska, I., & Bilyk, O. (2021). Using the Method of Analogy as a Means of Integrating Interdisciplinary Knowledge. *Pedagogical*

sciences: Theory and Practice, 3 (39), 32–38 [in Ukrainian].

5. Kolot, A. M. (2014). Interdisciplinary Approach as a Dominant Factor in the Development of Economic Science and Educational Activity. *Social Economy*, 1–2, 76–83 [in Ukrainian].

6. Lesiv, T. V. (2012). Christian Sacred Art in the context of Interdisciplinary Approaches. *Scientific Bulletin of the Transcarpathian Art Institute*, 2, 84–92 [in Ukrainian].

7. Loza, N. A. (2021). An Interdisciplinary Approach in the Training of Future Teachers of Fine Arts and Specialists in Fine and Decorative Arts: Mutual Influence of Painting and Artistic Weaving. *Decorative and Applied Art in the National System of Art and Pedagogical Education: Modern Experience and Perspectives*, 33–35 [in Ukrainian].

8. Malanchuk-Rybak, O. (2016). Cultural Studies and Art History: Scientific Statuses and Mutual Influences. *Bulletin of the Lviv National Academy of Arts*, 29, 58–70 [in Ukrainian].

9. Marchak, V. (2018). *On Painting*. Lviv [in Ukrainian].

10. Nesterenko, P. O. (2022). Methodology of Historical and Psychological Research of Psychological Ideas of M. Grot (1852–1899). *Habitus*, 38, 25–31 [in Ukrainian].

11. Nechytailo, I. S. (2020). Interdisciplinarity as a Basis for the Development of a Modern University and its Educational Programmes. *The Path of Success and Prospects for Development (to the 26th Anniversary of the Founding of the Kharkiv National University of Internal Affairs)*, 369–372 [in Ukrainian].

12. Protas, M., & Lossovskiy, Ye. (2004). Aspects of Modern Cultural and Artistic Practice in the Space of Interdisciplinary Natural and Scientific Research. *Modern Art*, 1, 97–116 [in Ukrainian].

13. Rebrova, O. (2018). Phenomenology of Interdisciplinarity and Conditions of its Application in the Training of Future Teachers of Art and Humanitarian Specialties. *Scientific notes of Ternopil National Volodymyr Hnatyuk Pedagogical University. Pedagogy*, 3, 49–56 [in Ukrainian].

14. Trach, Y. V. (2017). Interdisciplinarity of Visual Research. *Humanitarian studies of the NAKKKIM*, 249–251 [in Ukrainian].

15. Shkliarenko, Zh. V. (2018). Interdisciplinary Character of Performance. *Science Review*, 5 (12), 44–46 [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 10.01.2024
Отримано після доопрацювання 12.02.2024
Прийнято до друку 21.02.2024*